

5046

059
5-98

2010

2001

391.542-7

Ե-98

2

ԲԲ

ՊՈՒԼԿԱՐԱԶԱՅՈՒՆ

ԵՐԳԻԾԱԿԱՆ

ՏԱՐԵՑՈՅՑԸ

Հեղինակ՝ ՍԻՄՕՆ ԷՔՄԵՔՃԵԱՆ
(Էշեկ Սիւսե)

Տպագր. «Գալսեան Ծառու»,

Սօֆիա

1919

059
5-98 ✓

ՊՈՒԼԿԱՐԱԶԱՅՈՒՆ
ԵՐԳԻԾԱԿԱՆ ՏԱՐԵՑՈՅՑԸ

—00—

—00—

Հեղինակ՝ ՍԻՄՕՆ ԷԲՄԵԻՃԵԱՆ
Էջեկ Միսոն

Գրուած Բրիտանի 0 քուին

—00—

—00—

Բ. Տպագրութիւնը լոյս կը տեսնէ 101 տարի վերջ

—00—

—00—

Տպագրութիւն «Պաշտանեան Մաւոյ»

7-14112-58

Պաշտանեան Երգիծական
Տարեցոյցին համակրելի գրաշարա-
պետը, Պ. Ե. Երգ Փափագեան: Տա-
րիքը 23, դեմքը մեղմ, մաշկը
շագանակագոյն, բիրտ սովորական,
որ կը փնտէ իրեն հետ մինչեւ
խմբագրապետ մը: Եւ սինիքը եւ
դայ, տարուք «Պաշտանեան Մա-
ւոյ» ի խմբագրապետին:

Սլաւաքարնիցա «Վիօլէթ», Վեցիկեան Եղբարք

Այժմ փոխադրուած Ուլիցա Բիրօթսքա, Թիւ 27

Իր յարգելի յաճախորդներուն կը ծանուցանէ թէ
նոր, թարմ եւ ընտիր անուշեղէններու ու պօնպօնի-
րու մթերքով մը պիտի գոհացնէ ամէն անոնք, որոնք
հաճին պատուել իր անուշալաճաւի խանութը:

1550
1001

9727

Պուլկարանայոց Տարեցոյցը, այսինքն սա իմ խոնարհ գրքոյկս, չէ կոչուած ըլլալու Հիւանդանոցի Օրացոյց. անշուշտ ամէն Հայ գիտէ թէ տարին 12 ամիսէ կը բաղկանայ, 4 սեզոնի բաժնուած է, 52 շաբաթէ կը բաղկանայ եւ շաբաթն ալ 7 օր է. եօթներորդ օրը կիրակի, հանգիստի, բարա ուտելու օր...

Նոյնպէս յուշուարին կը փոխանորդէ փետրուար, մարտ, ապրիլ, մայիս, մինչեւ դեկտեմբեր. հոն կը լինին գիշերուան ժամը 12ին, ուրկէ կը սկսի 1920 տարին: Զատիկը կուգայ ապրիլին մէջ, Բարեկենդանը քիչ մը առաջ, Խաչը աւելի վերջ, Ս. Յակոբը ձմեռը, Տեառնդատաջը Ծնունդի թափառանքին, եւ ինչ...

Մի միայն սա՝ չէք գիտեր թէ իմ տան վարձքիս օրը ճիշդ ամսուն սկիզբը կը սկսի, շուտ մը կը լինայ, ի մեծ ցաւ 14 պարսպ գրպաններու:

Մենք չուզեցինք շրջալիլ օրերով, ամիսներով, տարիներով, ձիւն, անձրեւախառն հողմունք, արեւամուտ, փոթորիկ բառերով, որովհետեւ առաջին անգամի համար շատ հեշտ չափտի հնչէր ականջներու. ատոնց անդ պիտի դնենք աւելի սիրուն յօդուածներ, ռոտանաւորներ, սրամտութիւններ, փանթզիկներ, եւ ինչ...

Ուրեմն, սիրելի ընթերցողներ, պատրաստուեցէք խնդալու: Բայց ուշադրութիւն, չըլլայ որ խընդալէն մարիք եւ զիս անիծելու հարկին մէջ գտնուիք...
Է. Ս.

Յ. Գ. — Ի գիտութիւն յարգելի ընթերցողաց, կ'ազդարարեմ գրքոյկիս հետ յիշօն մը գնել, մարեւելքի դեղ:

ՆՈՅՆ

Անքան հրաշալի աղջիկ մըն էր, այնչափ սիրուն որ տեսնողին խելքը գլխէն կը թռցնէր. մի անգամ տեսնել կը բաւէր սիրահարուիլ խենթերու նման. կարմիր, փերիփ երևալի նման այտեր, կրակոտ աչուկներ, մարգարտաչար ակումներ, հարուստ կուրծք, լաւ ձեւուած սրունքներ եւ մանր տոտիկներ...

Ես զինքը ճանչցայ այնպէս, ինչպէս մէկը կը բարեկամանայ նպարալաճառի մը հետ: Իմ Անքաի վրայ ունեցած ազդեցութիւնս չեմ գիտեր, բայց նա իմ վրաս ունեցաւ ա՛յնպիսի զօրաւոր մի բան որ կը կոչուի Սէր...

Սիրահարուած էի խենթերու նման. ալ աւելի մտերմացած էինք իրարու... ես զինք կը սիրէի եւ կարծեմ ան ալ զիս կը սիրէր:

...

Անքան ճանչնալէս ճիշդ չորս ամիս վերջ, երեկոյ մը երբ տուն կերթայի մտածկոտ, ուրովհետեւ երեք օրէ ի վեր զինք չէի տեսած, տան տիրուհին ժպտու մերես դուռը բացաւ եւ արհեստին տեղեակ անձի մը նման աչք ընկելով՝ «Տիկինը վերն է» ըսաւ:

Սանդուխներէն չորս չորս առնելով, բացի սենեակիս դուռը, եւ ի՞նչ զարմանք... Անքան մահճակալիս մէջ երկնցած, նորածինի մը կաթ կուտար. ապշած կը կենայի. զարմանքս չափ ու սահման չունէր. ո՛վ էր այդ նորածինը, որո՞ւ կը պատկանէր. չէի գիտէր:

Ձարմացումն աւելի մեծցաւ. երբ Անքան աչքերը քթթելով ըսաւ. «Տես որչափ ալ սիրուն է ճիշդ քեզի կը հմանի», ինծի՛... ի... ի, հարցուցի ահաբեկած. «Այո՛, քեզի, պապաին», շարունակեց ամենայն պաղարիւնութեամբ:

Վայրկենական խելքս գլուխս ժողվեցի, հախանձելի գիրքի մը մէջ չէի գտնուէր... Կայծակի արագութեամբ սենեակին դռնէն դուրս, սանդուխներէն հինգ հինգ ցատկելով ինքզինքս փողոցը գտայ... ալ ազատած էի այդ ծանր բեռէն...:

* *

Ճիշտ 8 ամիս վերջ, գեղեցիկ օր մը հանգիպեցայ իրեն, մինակը չէր, թեւը մտած էր երիտասարդ մը. իսկ առաջնուն կ'երթար սպասուհի մը գիւղը սիրուն պիպիւր մը առած, նոյնինքն էր Անքան, աւելի սիրուն եւ ալ աւելի գրաւիչ աչքերով. բայց երիտասարդը չէի գիտէր. առանց ուշադրութիւնսին գրաւելու մօտեցայ, ականջ տուի իրենց. երբ երիտասարդը նէին կըսէր. «Ալ երջանիկ ենք, զաւակնիս աւելի քաջաւոզջ է. այս գիշեր կ'ընանք թատրոն երթալ»:

Ի՞նչ երջանկութիւն, պիպիւր իւր պապան գտած էր. իսկ ես պարտաւ ըլլալէ ազատած էի:

ԹԻ ԻՆՉՈ՞Ւ ՉԵՄ ԱՄՈՒՍՆԱՆԱՐ

(ԱՐՏԱՍԱՆՈՒԹԻԻՆ)

Ա՛հ, եթէ երբէք ամուսնանամ ես,
Կուզեմ աղջկան մ'հօգւոյն եւ անձին

Սիրահա՛ր ըլլալ, բուն. յիմարի՛ պէս,
Որ բոլոր աշխարհք վըրսոս նախանձին,
Ետքն ալ, սիրտս անդորը իր վարուց մասին,
Միշտ հաւատարիմ, ազնիւ ու խոնարհ,
Կուզեմ ըլլալ մի տիպար ամուսին...
— Ահա թէ ինչո՞ւ չեմ ամուսնանար:

Անչուտ գոյութիւն ունի Անիկա,
Էական ոյր վըրայ կերպեմ յաւէտ.
Հրեշտա՛կն, յոյսերու անո՛ւշ առարկայ,
Որ պիտի յայ ինձ կեանք մ'երանաւէտ,
Ո՛ւր է պաշտելի գիցուհին չքնաղ
Որ լուսաւորէ իմ հորիզոնն յար...
Իտէա՛լ կընոջ կը ցանկամ, աւա՛ղ...
— Ահա՛ թէ ինչո՞ւ չեմ ամուսնանար:

Չեմ ուզեր ես կին պճնատէր, թեթեւ,
Ոչ ալ փափկակազմ, ջըլխտաւոր կին,
Որ փայլ, արդու զարդ խորհի յարատեւ,
Կամ զիս հարկատու ընէ... բըժշկին,
Չեմ ուզեր կին շատ ուսեալ, յաջողակ,
Որ ինձ դաս տալու գտնէ միշտ հընար,
Ոչ ալ շատախօս կին — էդ կաջաղաք...
— Ահա թէ ինչո՞ւ չեմ ամուսնանար:

Ամբողջ կեանքիս մէջ, կուզեմ շարունակ
Որ անձիս վըրայ ես իշխեմ ինքնագլուխ
Դուրս ելլեմ, կամքիս ուզած ժամանակ,
Տուն դռնամ նոյնպէս՝ շատ ուշ կամ կանուխ.
Բանամ կամ գոցեմ պատուհան կամ գուռ,
Գընեմ կամ ծախեմ իմ դատածն յարմար,
Մէկ խօսք. իմ տէրս ես ըլլամ, կուշտ ու կուռ...
— Ահա թէ ինչո՞ւ չեմ ամուսնանար:

Ես կուզեմ որ կի՛նն ա՛յն շնորհազարդ,
Գտնէ՛ զիս բարի, կըթեալ, գեղանի,
Նուրբ, բարձր, հանճաբեղ, ըսքանչելի՛ մարդ,
Եւ ա՛յնպէս ըլլալս, հոգևով դաւանի:
Քըմահաճոյքներս իրեն ըլլան բոլոր,
Ինձ համակարծիք մի՛շտ եւ անդադար,
Ըրած, թողած իս հաւնի՛ անմոլոր...
— Ահա թէ ինչո՞ւ չեմ ամուսնանար:

Ո՛չ նախանձոտ եմ ես, ո՛չ ալ դաժան,
Բայց թաղի մը մէջ լըծին, ամայի,
Կուզեմ տուն վարձել պարզուկ եւ աժան
Որ կի՛նս, ինէ՛՛ զատ, մարդու չը նայի...
Չուզէ՛ կառք, նաւակ, թատրոն ու հանգէս,
Ո՛չ ալ երեկոյթ, պար, երգ ու քընար,
Կի՛նս անմեղ ըլլայ... պատկերի մը պէս...
— Ահա թէ ինչո՞ւ չեմ ամուսնանար:

Ո՛ւր գտնեմ կի՛ն մ'որ կարենայ բաւել,
Մաքրել, սրբելու մինչեւ բակը տան...
Կերակուր, լըւացք, արդուկ եւ աւել
Ինքն ընէ, նոյնպէս կար ու... կարկըտան,
Եւ իրիկուան՝ դէմս ելլէ միշտ ժպտուն,
Երբ ննջեմ, հսկէ անկողնոյս սընար,
Եւ հաղուեցունէ՛ զիս առաւօտուն...
— Ահա թէ ինչո՞ւ չեմ ամուսնանար:

Փեսացու մ'եմ ես — ոչ խտտապահանջ —
Բարեմիտ, համեստ եւ առաքինի...
Բայց չեմ հանդուրժեր աներ ու զոքանչ,
Ո՛չ ալ մօրաքոյր, աներձագ, քենի...
Ամուրի մեռնիլ չէ՛ իմ նըպատակ,

Աղջիկ մը կուզեմ թարմ, սիրուն, խոնարհ,
Եւ հետն ալ... հինգ տասն հազար ոսկի ստակ:
— Ահա թէ ինչո՞ւ չեմ ամուսնանար:

ԻՆՉՊԷ՞Ս ԿԸ ՍԻՐԵՆ ՍԵՐ ՕՐԻՈՐԴՆԵՐԸ

Սօփիացունին. — Կը սիրէ սիրուելու համար, բայց
ալ աւելի կը սիրէ օրերէրը եւ սինեման:

Ֆիլիպպեցունին. — Ներողութիւն օրիորդ, այս փո-
ղոցը ո՛ւր կելլէ:

— Միթէ՛ չէ՞ք գիտեր, պարոն, քիչ մը վար ան-
կիւնի տունը մերն է. ես եւ մայրս, տան մէջ ուրիշ
մարդ չկայ. թէ որ ամուրի էք, պարոն, կրնաք մայ-
րիկէս զիս ուզել:

Վառնացունին. — Աւելի կը սիրէ ամուր ազատ-
քէն լողանք ընել, քան թէ կապուիլ չճանչցած մար-
դուն հետ: Տարուան մէջ չորս անգամ կը նշանուի,
բայց երբէք չամուսնանար:

Թ. Բագարճբցունին. — Կը սիրէ, բայց ինք ալ
չգիտեր ինչո՞ւ սիրելը:

Գարս Աղանցունին. — Հայ օրիորդաց մէջէն ամե-
նապատուաւորը, աշխատասէրը, հլու, հաւատարիմը,
որ չոր հացի մը համար կը կապուի: Առաւելութիւն
կը տրուի այն երիտասարդին՝ որ խելքի տեղ բարայի
տէր է:

Ռուսնոյցունին. — Կը սիրաբանէ Պոլ եւ Վերֆինի
նման. վերջէն ալ կատէ սիրած ըլլալուն համար: Հոգի
կուտայ սիրաբանութեան. ամաթէօս մըն է, բայց ոչ
քանտիտութունի ամուսնութեան:

Տիւրքեֆագուռիւն.— Կ'աղաչեմ օրիորդ, շնորհ ըրէք անդամ մը ինձ հետ տեսակցելու:

— Պապայիս խապար տամ նէ', կը աեսնաս, անամօթ, սրբկայ:

Սօֆյուցուռիւն.— Հոգեհառորս: Կ'աղաչեմ. համբոյր մը ես:

— Հայտէ, Արտաշ, չապուխ, մայրիկս չտեսնայ: Կիրաւի չի եղած ինձ հետ, չապուխ կուտայ, բայց մին ալ չսիրեր. աւելի կը սիրէ խաբէլ, քան թէ խաբուիլ. կամուսնանայ օրէնքի դէմ չմեղանչելու համար:

Քասաքիցուռիւն.— Մինչեւ 18 տարեկան կը սիրաբանէ. 18էն 25 անհեղ զը պատրաստէ. 25էն 30 թէ որ ամուսնացաւ՝ լաւ, ասլա թէ ոչ կը սկսի ատել տղեղ սեռը:

Սիլիֆեցուռիւն.— Աւելի կը սիրէ հակաճառել գիմացիներն հետ, քան թէ սիրոյ վրայ մտածել. սէրը կ'ընդունի իբր տղու խաղալիք. կ'ամուսնանայ երբ որ հայրիկը յարմար մէկը գտնէ:

Հիսարցուռիւն.— Վարժուած ըլլալով տեսնել բարձր դատակարգի ընտանիքներ՝ իւր պապագայ ամուսինը կ'ընտրէ Զիքալոյէն:

Հարսանքցուռիւն.— Ընտիր տեսակէ կովու սուռնախ կը չինէ: Բամբասանքը կընդունի ոչ իբրեւ բամբասանք, այլ սկսնակի տեղ բարի ժամանց:

Ս. Զալօրացուռիւն.— Կը սիրէ քաջը, հերոսը, նամանաւնդ Հայաստանցիին համար հոգի կուտայ: Բաղդ չունենալուն համար 25էն վերջ կամուսնանայ:

Խապիւղցուռիւն.— Ամէն ինչ կը սիրէ, բացի երկաթուղիի վարչութենէն, կայաքանը քաղաքէն 30 քիլօմէթր հեռու գետեղելուն համար:

Շուրհեցուռիւն.— Կը սիրէ Սիւմանթօյին քերթուածները. կապրի Ահարոնեանով, կը մեռնի 110 տարեկան:

Պուրկացուռիւն.— Կապրի իտէալին համար իւր մէջ զգացումը աւելի մեծ է՝ քան թէ բանականութիւնը: Օգոստոսին լաւ չաղանօզ կորսայ:

Տեհե Աղաճցուռիւն.— Կը պարծենայ պարպուկեայովը եւ ֆարիսեայովը. կը սիրահարուի վէպերու հերոսներուն. ողջերուն համար ոտքը ջուրը չդնէ:

Պօրխօվրացուռիւն.— Կը սիրէ սիրաբանել գիշերատեն՝ Բօնեօ Ժիլիէքի նման, չմոռնալով նաեւ երբեմն պատուհանէն սիրահարին գլխուն թափել հոտաւէտ... ջուրեր:

Մ. Հ.— Մոռցուածներու համար ներում կը խընդրենք, նաեւ չենք մոռնար աւելցնել որ բացառութիւնները անկեղծօրէն կը յարգենք:

Ե Ս Ս Է Ր Ս

Օ. Մ.

Սիրեցի քեզ այնպէս, ինչպէս երախայ,

Պաշտեցի քեզ, երազեցի յօյսերով,

Այժմ սիրտս արդեօք ինչօ՞ւ կը մխայ,

Այն ժամանակ գիտեմ կայրեր քու սիրով:

Գրեցի քեզ ցաւս, սէրս անդիտակ,

Թէ ի՞նչ սրտի տէր ես, գթոտ թէ քնքուշ,

Հրեշտակային կոյսի նման դէմքիդ տակ

Տեսայ ցաւը, տառապանքը, բայց չառ ուշ:

Մերեցի քեզ էի առողջ ու կայտառ,
Քրեցի քեզ կրկին հիւանդ ու անկար:
Միշտ գրեցի, աղաչեցի անդադար,
Սպասեցի սպասեցի դու չեկար:

Վերջին անգամ, գիտեմ որ է անօգուտ,
Բայց կը յուսամ, միշտ յուսացի՛լս անգամ
Պիտի խղճաս, ունենալով մի քիչ գութ,
Ինձ գրելով «Թաղման օրդ պիտի գամ»:

Սի...

Շ. Ե.

Մեղուներու թաղունին, ծաղկանց մէջէն քամէլիան,
Բարփիւմներէն ֆլէօռ ամին, նուէր երկնից մանանան,
Թռչնոց մէջէն սոխակը գան յայտնելու իրենց սէր,
Սրտանց քեզի պաշտելս երբեք անոնց մի ըսեր:

Չ. Մ.

Նոճի հասակ, երկայն մաղ, սեւ աչուկներ, սեւ յօնքեր,
Խնձոր այտեր, չիք բերան, մանրիկ ձեւքեր, մարմին գեր,
Կը բաւէ որ կին մըն ես, հարկաւ ունիս բերնի համ,
Մի չարանար, ժպտէ ինձ, անկէ վերջ հոգիս կուտամ:

Լ. Ճ.

Բարեկամիս սիրունին, տան մէջ չունի բնաւ նիստ,
Պարտէզը կը փնտռէ սիրահարը չիք քիւպիսթ,
Նայուածքով կը խոնարհեն իր սրբու սիրտ բայը,
Աստուած սրտերուն կէօրէ տասր անոնց բերնին փայը,

Ս. Մ.

Շիք, մաքուր, թրալ փերտահ, հոս աեղի երիտասարդ
Բացառութիւն յարգելի հով կըլլեն տիրոջ տան փառք,

Սիւլիւկեան ուժով փակչին հէք աղջկանց ետեւը
Ալմանին ապրանքին պէս թախլիտ է անոնց ձեւը:

Զ Ո Ւ Ա Ր Ճ Ա Լ Ի Ք

Դատաւորուն: Ինչո՞ւ կը լռէք, խնդիրը դժուա՞ր է միթէ.
Աշակերտ: Ո՛չ. պատասխանել:

Նիկողոս աղա գերեզմանատան մէջ կըսողատէր բարեկամին
Պագաղին որ կուշանար գալու իմե՞ծ ցաւիւր մարմնոյն որ
սկսած էր դողդղալ ցրտին, սրտմտելով կըսէ.

— Սատանան տանի զինք, անգամ մալ թող մեռնի
չպիտի գամ իւր թաղման հանդէսին:

ՍՆԱՆԵԼՈՒ ԴԵՂԱԳԻՐ

Աչքի առչեւ ունենալով ապրելու սղութիւնը, պարտք
կըհամարենք սա դեղադիրը ներկայացնել ընթերցողաց.
ամենալիւրջին զեզն է անկուտիներու՞ կայսրութեան:
Առաւօտուն նախաճաշի համար... ՈՉԻՆՉ:

Յորեկուան ճաշի ճամար, Նախաճաշին մնացորդը.
Իսկ երեկոյան ընթրիքի համար, քանի որ առաւօտուն
նախաճաշած եւ ցորեկուան ճաշած ենք, կըրնանք իբր
խնայողութիւն չընթրիլ...

Պ Ա Տ Ր Ս Ս Տ Ա Ր Ա Ն Ր

Երկու բարեկամներու միջեւ.

— Ո՞ւր կ'երթաս:

— Մաքուր օդ աւնելու:

— Քուրօն ունի՞ս:

ԳՈՐԾԻ ՄԱՐԴԸ

Բարեկամիս մէկը անցեալ օր կը գանգատէր թէ քսաներորդ դարու ժողովուրդը չգիտեր խնայող ըլլալ եւ կաւելցնէր:

— Տես ես գիտութիւն չունի մը ունէի, որ երկու տարի գոծածեցի, տիկինիս սափ մը չի նկատուի: Սափօն ալ հիննալով չօճուխիս բանթալօն մը ձեւեցի... բանթալօնն ալ թէ որ հիննալու ըլլայ...

— Թերթի չի նէ, կը գոչէ խելացիին մէկը:

ՖԻԼԻՊԻ ՀՍՐՄՆՅՈՒՆԵՐԸ

(Առանց կրօնի խտրութեան
Հայերը բացառութիւն կը կազմեն:

Ձարմանալի զարմանազան,

Հարուստ, ազգատ եւ զանազան,

Հագուստներով հիանալի,

Կրօնն սիրոյ ենք բանալի:

Ձէրէն գիւմպիւլ, շահողրամ, վարդ,

Լիքէօր, վէրմութ, վիթրինի զարդ,

Տեսնենք նման հալանցուներ,

Ո՞վ իւր խելքը չթռցներ:

Կամիթ, համբոյր, ազատ լիւպօֆ,

Անճարակներ կը կլլեն հով,

Ձոյգեր փարած փոխ տան պաշիկ,

Կամուսնանան վե՛ր Բուհարճիք:

Գանոնաւոր եւ անկանոն

Նշանաւորներ լեցուն է հոն,

Թէլփէչէսիդ հարս ու փեսայ

Ծառերու տակ ես շատ տեսայ:

ՆՈՒԷՐՆԵՐ

(Պաշխարանայոց Ծնունդին ստիլ)

(Տեսարք)

(Սովորական)

Դուրեան Ս.ի. —

Կայսերական ուքաղ մը:

Յ. Մալիի. —

Վիս քօնսիւլի պաշտօն մը:

Ա. Չարըքի. —

«Պաշտանեան Մամուլ»-ի հաւաքածոն:

Ն. Պէշաղեանի. —

24 հատ սրբ:

Մ. Սարըպօյաճեանի. — Գեղեցիկ յաճախողութիւններ:

Գ. Ասլանեանի. —

Ռօշիլտի գիմակը:

Թ. Գուլումճեանի. —

Բիլօ մը մածուն:

Թ. Եաղճեանի. —

Է. Ս.ը:

Կ. Պարօնեանի. —

Անդրանիկ փաշայի օրագիրը:

Մ. Ներսէսեանի. —

Ձիաւօրի քօսթիւմ մը:

Յ. Պօղոսեանի. —

Խնայողութեան տետրակ մը:

Արզումանի. —

Հասկացողութեան գետին մը:

Թ. Չարուկեանի. —

Հրէայի գիմակ մը:

Թ. Ներսէսեանի. —

Ծոյլ խոհարար մը:

Մ. Գարակէօզեանի. —

Շիրինութեան մուսխա մը:

Ե. Ղուկասեանի. —

Պրագիլիոյ հանքերը:

Յ. Բարսամեանի. —

Նախաշահկան աթոռ մը:

Կ. Այալեանի. —

Դանդաղ օթմօպիլ մը:

Կ. Կարմիրեանի. —

Գեղեցկացնելու գաղտնիքը:

Հաճի Կարապետի. —

Սիրուն քացիէրքա մը:

Վ. Գուլումճեանի. —

Լէժիօն տ'Օնէօր պատուանշանը:

Հայրապետեանի. —

Աղուէսի մուշտակ մը:

Պ. Տէրունեանի. —

Կարմիր ֆէս մը:

Կ. Հօշիկեանի. —

Էնթէլիկէնտ օրիորդ մը:

Ս. Ստեփանեանի. —

Տօքթ. Տանածիէֆը:

Տ. Առաքելեանի. — Ազգային դործ մը :
 Ն. Համբերեանի. — Թուլակթի տուփ մը :
 Ա. Գասպեանի. — Ծխախոտի ագարակ մը :
 Ո. Գընալեանի. — Փայլուն ակնոց մը :
 Ա. Գաբրիելեանի. — Գեղանի օրիորդ մը :
 Շաքարավաճառներու. — Մէյմէկ վալօն բաթաթէս :
 Սըճեփներու. — Մէյմէկ վալօն լէպլէպի :

(Տեհաղսանքնակ)

Մ. Սիսաքեանի. — Ժամկոչի պաշտօն մը :
 Պ. Սանատրուկի. — Երկաթեայ խարազան մը :
 Թ. Օհաննէսի. — Գալօրիֆէրի մեքենայ մը :
 Ղազարի. — Սէմէնտիբէլի անտառը :
 Խ. Մէլիքեանի. — Մնայուն թաղականի պաշտօնը :
 Նազար աղայի. — Ապահովագր. ընկերութիւն մը :
 Ա. Մէլիքեանի. — Համբերու գիրքը :
 Ա. Էքսէրճեանի. — Մաքրուած սիրտ մը :
 Քիլէրճի Օհաննէսի. — Տաճկական տիվիտ մը :
 Գառնիկ աղային. — Խոշոր պօրու լը :
 Ն. Սիսաքեանի. — Հոտած հաւիթ մը :
 Ա. Զիլեանի. — Գոցուած ձեռք մը :
 Յ. Ժամկոչեանի. — Եկեղեցւոյն խաչերը :
 Դիւրձակ Կարապետի. — Երեք թէլով սաղ մը :
 Տէօվլէթեան քն. ի. — Փանթօմայի րօմանը :

(Գառաղսանքնակ)

Ս. Քիւրքճեանի. — Արզուհալճիի սենեակ մը :
 Վ. Բարսեղեանի. — Զինուորի հագուստով հրացան մը :
 Սարաֆեանի. — Րաֆֆիի երազը :

Յ. Քեաթիպեանի. — Պէյերու քօլէքսիօն մը :
 Կ. Մէրհամէթճեանի. — Քէզապի ֆապրիքա մը :
 Ա. Մէրհամէթճեանի. — Սիբու ելու արուեստը :
 Ն. Ճանիկեանի. — Անգլիական պօմպա մը :
 Բ. Րիկօի. — Ոսկիի հանք մը :
 Յ. Քէօմիւրճեանի. — Խասըխ պաղի մը :
 Օ. Ալթունեանի. — Հարուստ ենիշէ մը :
 Զ. Սարկաւազեանի. — Հրէայ աղջիկ մը :
 Ե. Տ. Մեսրոպեանի. — Արքերու հաւաքածոյ մը :
 Թ. Րաֆայէլեանի. — Հայաստանցի հարս մը :
 Հ. Մարութեանի. — Չօճուխ չինելու մեքենայ մը :

Յիւրիպէի, Ռուսճուքի, Վառնայի Հայու-
 թեան համար արամադրելի նուէրներ չգտնուելուն, կը
 խոստանանք ուրիշ առթիւ :

ՉԼԻՆԻՐ ...

Ամէն մարդ, մարդ չլինիր,
 Կուսակցութեանց միջեւ համերաշխութիւն չլինիր,
 Ֆէսին տեղ գլխարկ դնելով, հայը ազգասէր չլինիր,
 Բանաստեղծը բնաւ կուշտ չլինիր,
 Երկաթուղիով ճամբորդողը առողջ չլինիր,
 Օրհնեալ փայտով մարդ կուսակցական չլինիր,
 Ամէն յեղափոխական հերոս չլինիր,
 Ամէն փայտէ, սուրիչ չլինիր,
 Առանց կովու միսի սալամ չլինիր,
 Դիւրահաղորդ կին մը օրէնքի դէմ մեղանշած չլինիր,
 Ամէն յանցանք ներելի չլինիր,

Ամէն բարեկամ անկեղծ չլինիր,
 Ամէն աղբիւրի ջուր անուշ չլինիր,
 Ձուտ կաթ հրամցնողը կաթնավաճառ չլինիր,
 Սեւ լաթը ճերմակ չլինիր,
 Առանց Կիլիկիոյ Հայաստան չլինիր,
 Վռանց ծակի խողովակ չլինիր,
 Սիրոյ արգելք չլինիր,
 Ամէն սէր յայանող սիրահար չլինիր,
 Առանց նաւապետի նաւ չլինիր,
 Առանց յոյսի ապրել չլինիր,
 Հինգ լէֆ տալով մարդ աղքատ չլինիր,
 Երջանկութիւնը հարստութեամբ չլինիր,
 Չլինիր, չլինիր, չլինիր,
 Այս գրկոյքով էջէկ—Սրմօն միլիոնատէր չլինիր:

ԿԸ ԼԻՆԻ ...

Սիրահարը կոյր կը լինի,
 Սէրը անգութ կը լինի,
 Չսիրողը անբան կը լինի,
 Պոլսաճայը հովաբոս կը լինի,
 Տարադրեալը մերկ կը լինի,
 Պուկարաճայը առատաձեռն կը լինի,
 Քէմախցին սրճեփ կը լինի,
 Ակնցին սարաֆ կը լինի,
 Կինը բանբասող կը լինի,
 Բիէր Լօթի հայատեաց կը լինի,
 Թուրքը չէրթաթճի կը լինի,

Խմբագիրը անկուտի կը լինի,
 Դեղին մաղովը յամառ կը լինի,
 Հայը՝ Հայաստանի տէր կը լինի,
 Խնդացողը քաջառողջ կը լինի,
 Պուկարաճայուն Տարեցոյցը սպանիական հիւանդու-
 թեան դեղ կը լինի:

ԽԱՐՈՒՍԾ ԱՂՋԿԱՆ ԱՆԷԾՔԸ

Սեւ օր, սեւ վայրկեան դիմացս ելար,
 Շուտով հաւտացի, խօսքիդ խենդ խելառ,
 Պատուաւոր, աղքատ աղջիկ մըն էի,
 Մասնեքս դէմդ ճրագ կընէի:
 Ինծի այրեցիր, չմեղքցար հիշ,
 Գոյնըդ մէջտեղը հանեցիր քիչ քիչ,
 Գլուխիդ փչեց, ձգեցիր գացիր,
 Ա՛խ մեղքս ի՞նչ էր, սեւ ճակատագիր:
 Ինծի ըբածդ, գիտցիր դու հայրազ,
 Որ ո՛չ մէկ ատեն, ախ եհրսէ գարնազ,
 Մէկին տեղ՝ տասը, տասնի տեղ հարբւր,
 Երկինքէն վրագ թող թափի չանթ հուր:
 Բարի երեւցար, բայց այնչափ դէշ ես,
 Չգեցիր փախար, զատուեցար փէշս:
 Հիմայ ալ կուլամ, դուն գողցար նեշիս,
 Ա՛խ, տեսնել կուղիմ, երբ պիտի քաշես:
 Չօրցուցիր ինծի, չօրնաս ֆոֆուլդ,
 Հոգիդ ելլայ, եւ մարդ չգայ քովդ,
 Հանգստեան երես չտեսնես դուն, ա՛խ...
 Արիւնով պարշաւ, թուք չսնախ չսնախ:

85-21141

(1001/1550)

Մարեցիք ինծի, օճախեղ մարի...
 Վիթօշի վրայ մարմինդ սառի:
 Կոկոն մըն էի չորացուցիք դուն զիս,
 Կտոր մը հացի հաւտեքով մեռնիս:
 Ինձ ինչեր չըսիր, ամբողջն ալ սո՛ւտ:
 Աստուած կայ վերը, շուտ չորհայ լեզուդ:
 Խենթենաս, գլուխդ միշտ խփես քարի,
 Կիբերու մէջտեղ մարմինդ վառի:

* * *

Բայց... ո՛չ, չեմ ուզեր, չեմ ուզեր քաշես,
 Խեղճ, ծեր մայրիկիդ սրտիկը մաշես:
 Մեղա՛յ Աստուածս, մեղա՛յ, կաղաչեմ,
 Աստուք ըսողը, գիտնաս որ ես չեմ...
 Կէնճ է, հայ մըն է... ան թող շատ ապրի,
 Բերնէս ելածը, իմ վրայ թափի...
 — 25 —

ԻՆՁՈ՞Ւ ԵՒ ԻՆՁՊԷՍ ԶԻՆՈՒՈՐ ԵՂԱՅ

1916 Յունուարի 21ին, երջանիկ կը համարէի
 անձս, որ վայրագ թուրքերու ձեռքէն մաշկա աղա-
 տած էր: Երջանիկ էի, քանզի ճիշդի նման ֆէսերու-
 տեղ գլխարկաւորներ կը տեսնայի, երջանիկ էի,
 շատ ու շատ, միայն մէկ բանով կը տխրէի, այդ ալ
 տաճկական 12 դըշ. ի տէր ըլլալս էր, ամբողջ հա-
 բըստութիւնս, յոյսս եւ ապագաս:

Կ'ուզէի աշխատիլ, եւ չէի կարող, օրերը կանց-
 նէին իմ տառներկու զրուչի հարստութիւնս անա-
 բատ կը մնար, ես կապրէի փառք տալով տալիսովու-

խութեան. չեմ ուզեր ձեզի հոս տալիսովու թառին
 վրայ ծանրանալ, սա միայն գիտցէք որ պնակալիզու-
 թիւնը այնչափ հեշտ չեքեւաց ինձ. չէ թէ վիրաւո-
 րանք կզգայի այդ նոր արհեստը գործելով, այլ ճեր-
 մակին սեւ եւ սեւին ճերմակ ըսելը եւ հաստատելը
 ինձ պիտի խենթեցնէր թէ որ աւելի չարունակէի:
 Օրեր կանցնէին եւ գրպանի 12 դրուշս 13 չէի
 ըլլար. ոչ ալ 11. պիտեհեքի բարս է կըսէի իւրովի,
 կը փափաքէի գործել, բայց ի սէր Աստուծոյ ըսէք 12
 դրուշով ի՞նչ բան կարելի է ընել, ստակ չահիլ. ճիշտ
 է որ ամերիկացի միլիոնատէր Լօքֆելլէր փողոցները
 թերթ ծախելով մարդ է եղեր, բայց այդ դարը ան-
 ցած էր այլեւս, եւ թէ գտնուած տեղս Ամերիկա չէր:
 Այնպիսի տեղ մը ուր երկու դրացի պետութեանց մի-
 ջեւ. քիմ վէրտի մնացած էր, եւ կը մտածէի, հիմ-
 նելով Սպանիական դղեակներ, երազելով Պոլսոյ մէջ
 անցուցած անկուտի օրերուս վրայ, Եիւքսէք գալտը-
 բըմի տապանակ ուխտի վերելքս Բ. Քէչեանի հետ,
 որ բժիշկին խրատին անսալով իշկէնպէին հաղերը
 հալեցնելու համար այդ վերելքը կը կատարէր, իսկ
 ես «մայասի Տ'արժան» է վարակուելու համար չէի
 կարող թիւնէլով ձամբորդել. կը խորհէի Անժէլնե-
 բու, Քաթինաներու, Լիւսիններու, Հաճի Օսման պա-
 յըրբի, Հիւնքեարի, Արնավուտ գիւղի եւ ամբողջ
 անցեալին մէջ ունեցած զեղի կեանքիս վրայ, եւ մե-
 ղայ, մեղայ կը գոչէի կուրծքս ծեծելով, մէյ մ'ալ այդ
 բիւ բաները չպիտի ընեմ կըսէի, կը խոստանայի,
 կերդնուէի յանուս գրպանի 12 դրուշիս, եւ խոստու-
 մըս պահեցի մինչեւ այն օր, որ 12 դրուշս սկսաւ
 բարձրացումներ ունենալ ի մեծ ցաւ բարալը բարե-

կամեանքուս. այլեւս սեւին ճերմակ, ճերմակին սեւ չը պիտի ըսէի, պիտի խօսէի պարսպ յետքնօք... Բայց այս կեանքն ալ շատ չտեւեց, աւելին կայ եղեր «չը-
զաճագ զան տամարտա տուրմազ» կըսեն, եւ այդպէս
ալ եղաւ: Օրին մէկը, անխձեալ օր, կեղեմ պողչատ
կապելով կերթամ շիտակ քաղարմա զինուորագրուե-
լու, եւ պատերազմելու...:

Ի՛նչ ի՞նչ կը մտածէք իմ վրաս, լաւ գիտեմ որ
այս առիթը կարգացող ընթերցողներս իմ այս չու-
նեցած հայրենասիրութեանս համար պրալօններու տեղ
էչ, կով, ջորի ածականներով զիս պիտի պատուեն:
Մէրսի շատ ու շատ իրաւունք ունիք. բայց եղածը եւ
ղած էր, եւ ես կը պատերազմէի ինքզինքիս հետ,
մինչեւ այն օր որ կարկուտի բռնուելով այդիներս վը-
րայ տուի եւ անձս ազատեցի: Եւ այսօր երջանիկ եմ:

25

ՖԵՏԱՅԻ ՍԸ ԲԱՑ ՆԱՄԱԿԸ ԻՐ ՆՇԱՆԱԾԻՆ

—

Ա՛խ, աչքիւ լուսը, ճիւղերս, ճանրմ,
Աղուորիկ խուշո, սուլթանի հանրմ,
Քեզի զուրպէթի տէրտլի տեղերէն,
Խապարներ պիտ' տամ կարգայ տուն քէօչէն.
Օտայիդ մէջը կրակով մանդալ,
Կարգայ նախկս, պաշլայէ տողալ...
Աղէկ մը կարգայ, հէմալ սանկ ճանաւան,
Սուտ չկայ մէջը, շահիտ եարատան.
Ինչե՛ր քաշելնիս խապէրտար ըլլաս.
Գիտեմ քիմ հէօնքիւր, հէօնքիւր պիտի լաս:

Ա՛խ, հիշ չեմ ուզեր քեզի լացունել,
Պիւպիւլի եռվաթ տէրտով լեցունել,
Ֆախաթ ի՛նչ ընեմ, ծառքս չէ կիւլիւմ,
Մերին սօնը հոս էօլիւմ է, էօլիւմ:
Աստուած կայ կ'ըսեն, աճապ կայ վերը,
Ըլլար նէ ինչո՞ւ պու՛նձա քէտէրը,
Մեզի տար վերա, ա՛խ ինչո՞ւ, նէտէն,
Մերինք տէ էաքէն չուխուր մը նեաեն.
Ասիկա հա՛խ է, ա՛խ որի՞ ըսենք,
Սիւրկիւն հայերու, լալը կը լսենք.
Մենք ալ հայեր ենք, անոնց ախպարը,
Պէտք է քիմ ըլլանք չապուխ միտարը.
Սրբենք ճակատնուս քսուած սեւ մուրը,
Մուրացկան չըլլանք թուրքերուն տուրը.
Պակաս թող ըլլայ, սուլթանին խէրը,
Մենք պիտի ըլլանք մեր խալիս տէրը.
Սուս բուս անցուցինք, աս զըտար առնն,
Հիշալ դուրս չեւանք, զնտանէն, բանան.
Հայն էր էսիր, էրմէնի կեալուր,
Մալ, նամուս, հոգի, ի՛նչ ունիս նէ տուր.
Տըրին ճիւղերնուս վէրկիներ խաթ, խաթ.
Արթըլս մեր քովը չմնաց թախատ.
Կլօխ վերցուցինք, չաթլատը տամար,
Թող ըլլանք ֆէտա, Հայ ազգին համար.
Աշխարք մատ խածնէ, տեսնայ էճնէպին,
Քիմ հայ իննթն էնք Բաֆֆի վէպին.
Տաճիկներուն պէս, չենք էղած հիւլէթ,
Հայը ծնած է ֆէտայի միւլէթ.
Միլիօն Հայերէն ալուս մը մնաց,
Հիշ տուող չեղաւ պատառ մը չոր հաց.

Թօփլատըդ պիտէն ազըլը պաշա...
 Էղաւ մեծերնիս Անդրանիկ փաշա...
 Յառաջ տղաքներ, վրէ՛ժ Թուրքերուն,
 Կը պոռար փաշան ցուցնելով հեռուն.
 Հոն է վաթանը, Հայը, Հայաստան,
 Արուն թափողին կլխուն թաճ կուտան.
 Հէյ էմին սուլթան. հոգիիդ քուրպան,
 Դէմ դիմաց էկանք տաճկին հետ, օվան,
 Վրէ՛ժ պոռալով նետուեցանք կռուի,
 Հազար ճանափար հոն տեղ կը փռուի.
 Իշտէ ատ առեն, հասկցայ քիմ մենք,
 Քաջ Հայ անունին լայըլս մարդեր էնք.
 Հինգ հարուր տարուան ունէինք էօճեր,
 Հիչ պակա՞ս էր մի Թուրք եւ Հայ վէճեր.
 Չլմնալիք սիւրիւ մը հիսապ,
 Հայ Ազգը ըրին պալթայի մը սափ.
 Հայ էնք մենք, արթըլս Հայաստանի տէր,
 Խրթմեան հայրիկը աղէկը գիտէր,
 — Քիմ օր մը Հայը, ապանի նման,
 Թէմիզ ճակատով պիտ' էլլար օրթան.
 Լուսերուն մէջը՝ պառկի ատ մարդը,
 Հայաստանն է տըրախտի վարդը.
 Ճուր, հողը, հավան, չիկայ ուշաբը,
 Մէթալիք չընեք Պոլսոյ հիւնքեարը.
 Մարդիկն ալ ըսես, պապայիթ, Թօսուն,
 Մէրտճէ ինկեր էն, դէյթունէն սասուն.
 Ճիտտի կըսեմ կոք, հաւտաս հա խօսքիս,
 Հիլլէսիզ Հայը անոնք են, հոգիս.
 Մեռնողը մեռաւ, պոռալսով «վաթան,
 Կռուեցէ՛ք, տղաք, կեցցէ՛ Հայաստան» :

Սէրպէսթ էնք արթըլս, անցուցինք վախը,
 Արունով առինք մեր ճակտին հախը.
 Չապուխ օտք էլի, ժողվըտէ էշիաթ,
 Հայաստան վազէ, քիմ ընես բահաթ.
 Աստուծոյ իղնով՝ պսակու ինք ժամը,
 Էս հոս մօտ օրէն, կը կոցեմ տամը.
 Տուն տեղ չտկեցի, պող պախչէ, չապուխ,
 Հէփ քեզի համար, հասնիս հա, չապուխ.
 Նամակս կարդայ՝ տըրաքինեբուն,
 Հայաստանի մէջ անցունենք զարուն.
 Կարօտով էրկու աչքէդ կը պահենք,
 Էս քու ֆէտայի նշանածդ էմ :

ԻՆՉ ԸՆԵՆՔ ԱՅՍ ԱՂՁԻԿ ՁԱԽԱԿՆԵՐԸ ?

(Ճաստյալսան ժողով)

Հինգչարթի կէս օրէ վերջ Ֆիթօ Տուտուի տան
 մէջ, նախապէս որոշուածին համաձայն ժողուրդուած
 էին քաղաքին ծեր կիները, զբաղելու համար օրուան
 կենսական խնդիրներու մասին, ի մէջ այլոց կը նըշ-
 մարուէին համբաւաւորն Տիփլօմատ Հոռոփ, Պօյալը
 Կատար, Չթախ Մաննիկ, Աւել Ազապի, Քէլ Ֆուլիկ,
 Եախալը Լուչիկ, Գրորարեան Էօփէն, եւրն...

Ճիշտ ժամը շին, Ֆիթօ Տուտու ճաթած ձայնով
 մը ժողովին բացումը կը կատարէ ըսելով.

Ֆիթօ.— Պու կիւն սիզի թէքմիլ պուրայա
 Թօփլաղա սէպէպ, իլլէրին սալաթաեա տէօնտիւյի
 իչիւն տիր. էյի տիւշիւնիլիմ վէ կէչէն ժողով կիպի սաչ
 աաչա կէլմէյէլիմ :

Տիփ. Հոռոփ. — Կէչէն տէֆտքի ժողովըն էօյլէ օլմաորնա սէպէպ էօթէն հանըմ աըր:

Գրարար. էօթէն. — Ձեզի կը յայտարարեմ որ տարրական կրթութենէ չհզիք, յարգելի տիկիններ:

Աւել Ագապի. — Կէնէ աղղընը պօզմայա պաշլամա, պիղ տա աղ չօք հայճա աննարըզ:

Բէլ Ֆուլիկ. — Քա գաթէն օնուն թէքմիլ լաֆլարը պունա պէնդէր չէյլէր, եօք շնորվակալ հմ, եօք կանոնլը չէ, եօք փիճացանք, պանա պաք, պանա (էօթէնին) պիղիմլէ Աւետարանտան դօնուչմա, ատամ ազըլլը աննաթ:

Գրարար. էօթէն. — Բայց կաղաչեմ տիկիններ, իմ խօսքերուս մէջ ի՛նչ բան ձեր զայրոյթը կը գրգռէ:

Պօյալը Կատար. — Խուշուշիկ օլմուշ, կէլ տէ սէօյլէտիլինի աննա:

Եամալը Լուչիկ. — Խաչոր պու գարընըն լաֆլարընտան պիր չէյ աննամայօրըմ:

Չթախ Մաննիկ. — Աննայան թուրփ եէսին:

Տիփ. Հոռոփ (ձեռքերը մէջքը դրած, եւ բարկութեամբ էօթէնին). — Պանա պաք, տիկին Գրարարեան, սէնին պօշ, հարմա լաֆլարընա դուլագ աստամայըզ. նէ սէօյլէմէք իսթէրսէն պանա սէօյլէ քի փապուճ գատար ճէվապընը ալասըն, աննատըն մը... Կինէ կէչէն ժողովտ տէօնմէսին, ըսելով կուգէ մօտեհալ էօթէնին, բայց բարեբախտարար Եամալը Լուչիք եւ Աւել Ագապի զինքը կը կեցունեն եւ ցաւալի գէպքի մը տեղի չտալու համար, խնդրը փակեալ նկատելով կըսկսին օրակարգին, զբաղելու համար աղջկանց խնդրով: Ֆիթօ Տուտու գրպանէն ճմրթկած նամակ մը կը հանէ, նոյնպէս ակնոցը քիթին գետեղելով կըսկսի կարդալ:

Ֆիթօ. — Պու մէքթուպ Ա... քաղաքտան կէլիյօր, պաղըն օրատան պիղէ նէ հազըյօրլար, իշլէր չօգ գարընըզ ըսելով կը կարդայ:

— Ազնուափայլ տիկիններ,

«Կէչէնտէ պիղիմ քաղաքտա պիր իշ օլտու քի, իշէ պէնդէմէզ, պիր թագըմ տըլարտան կէլմէ տէլիգանլըլար պունտան էվլէլ նիշան եարըպ, շիմտիյէ գատար լահաթճա հաշայըպ, պիրէր պիրէր նիշանլըլարընը պրաղըպ քաշմայա պաշլատըլար, պունլարըն, պիրի Պասմաճընըն գըզընա նըշանլամըշ, վէ իքի սէնէ բաշա կիպի վազըթ կէչիլմիշ օլուպ...»

Չթախ Մաննիկ (խօսքը կտրելով). — Քա քէօր օլտուն հէմէն, մեղայ, նէ կիւնլէր կէօրիւյօրուզ:

Տիփ. Հոռոփ. — Պիղ օնուն տա չարէսինէ պաշաճայըզ:

Աւել Ագապի. — Էվլէիսի կիւն պուրատա տա էօյլէ օլտու. Մաննիին նիշանլըլար պիրաէն պիրէ իղի իլէ, թօզու իլէ մէյտանտան սըր օլտու:

Գրարար. էօթէն. — Այդ խնդրին մանրամասնութիւններուն հաքջ տեղեակ ըլլալով, կուգեմ...

Եամալը Լուչիկ. — Ընման պու գարընըն տիլի պիլիբ պիլմէզ լաֆա գարընըր:

Տիփ. Հոռոփ. — Պիր լաղըմլը չէյ սէօյլէյէճէյիտիմ, չաշըրտըմ:

Պօյալը Կատար. — Պէն հնդիրը պիլիբիմ տէյօր, նէ իմիշ, աննաթըն պազալըմ:

Բէլ Ֆուլիկ. — Եալվարարըմ յիղէ, օնա հոսք վէրմէյին, գաթէն լաֆլարընտան պիր չէյ աննատըղըմըզ եօգ:

Տիփ. Հոռոփ. — Սէն գօրգմա, եանընշ պիր չէյ:

հաբալը մը, պէն հէմէն բապուճա սարըլըրըմ. աննաթ պապալըմ, տիկին Գրաբարեան:

Գրաբար. Էօփէն.— Պէտք է քաջ գիտնալ որ արդի երիտասարդութիւնը այն գիտակցութիւնը ունի որ եւրոպական այս ջարդարար կարմիր պատերազմէն վերջ...:

Չթախ Մաննիկ.— Եալվարըրըմ սիզէ, չու գալըլը սէօյլէթմէյին, իւթիմէ ֆէնալըզ կէլիյօր:

Աւել Ագապի.— Ուզուն լաֆըն գըսաաը, պէն տէ, քիւչիւքքէն դպրոցա կիթմիչիմ մամ հիչ պու կիպի բարլար տույմամըլըմ:

Եամալը Լուչիկ.— Քա օ պիզի սէըսէմ եէրինէ թութմուչ, պուրնուժուզա կիւլիւյօր, օ գօնուչտուզու Հայճա տէյիլ, ույտուրուպ ույտուրուպ սէօյլէյօր:

Գրաբար. Էօփէն.— Դաղաչեմ, դեռ չաւարտեցի խօսքս...:

Տիփ. Հոռոփ.— Էյ, նէ՞ օլաճադմըչ. սէնին սաչմա լաֆլարընլա գարար մը վէրէճէյիզ զան էտիյօրսուն:

Գրաբար. Էօփէն.— Յարգելի տիկնայք, ես միշտ իմ խօսքերուս կուտում այն տրամաբանական...:

Չթախ Մաննիկ.— Քա պու կէնէ պաչլատը օյունճուզաըը կիպի տրամտան աննաթըընը սէօյլէմէյէ:

Քէլ Ֆուլիկ.— Էլէր թէաթրօճուլուք հարաճազսա աննաթսըն. պիզ իչիմիզտէ պօզուզ ատամ իւթէմէյիզ:

Եամալը Լուչիկ.— Քա զաթէն նէ իտի քի, նէ օլաճադ. եարըմ բապուճ սապահտան ագչամա զատար սօզադլարտա արը:

Գրաբար. Էօփէն (որ քաջ կը հասկնար ինչը—

սելնին, գրգռուած կը դռչէ).— Դուք ամենքդ ալ... ամենքդ ալ... էտէպսիզներ էք...:

Ֆիթօ տուտու (որ մինչեւ այն ատեն լուռ միտ կը դնէր ժողովին այս ածականը չմարսելով, ոտքի կելլէ եւ կը սկսի պոռալ).— Էտէպսիզ, էտէպսիզ սէնին կիպի օլուր, ջլդիկ փոսթալ, չապուզ էվիմտէն տիշարը չըգ, չապուզ:

Տիփ. Հոռոփ.— Քա պազըն հէլէ շուհուն զօրուա, սօնու սօնու պօյասընը օրթայա գօյատու: Սէնի կիտի պէնի պիլմէզ ըսելով, կը յարձակի Էօփէնին վրայ. միւս կիներն ալ մասնակցելով այդ յարձակման, կը սկսին իրարու մագերը փետտել. առաջին յարձակումին Գրաբարեան կիցով մը դետին կը տապալէ Եամալը Լուչիկը, որ «այաղըն գըրըլսըն» ըսելով գետին կիյնայ, իսկ միւսներուն ալ որչափ որ ուժը կը ներէր, աջ ու ձախ կը հարուածէր, ինք ալ իր բաժինը ընդունելով միանգամայն:

Ազմուկը այլեւս ա՛յնչափ չատցած էր որ գրացի կիները ամբողջ փողոց ելլով, քթրաժար կը պոռային. վերջապէս ոստիկանները հասնելով, կը մօտենն ներս եւ զատ զատ դուրս հանելով, կը յաջողին անգործութիւնը հաստատել:

Ժողովը որոշումի մը չյանգելով, երկու օր վերջը ժողովը դումարուելու մասին եղած առաջարկը կընդունուի, սա պայմանով միայն որ Տիկին Գրաբարեան ներկայ չպիտի դառնուէր:

ԾԱԾԿԱՆՈՒՆԻՍ ԱՆՊԱՏԵՀՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ԻՆՉՈՒ ԷՇԵԿ—ՍԻՄՕՆ ԿԸ ՇՏՈՐԱԳՐԵՄ

— Եղբայր, ամօթ է:

— Կաղաչեմ, Մ. Սիմօն, սա անունդ փոխէ:

— Աղբար, ուրիշ՝ ալ գտար այդ ծածկանուներ :

— Նայինք ականջներդ կրնաս երբեքցնել :

— Ինչո՞ւ գրին այդ բխ անուներ քեզի :

Եւ դեռ այս տեսակ հազար եւ մէկ հարցումներ կուղղեն ինձ, հասկնայու համար զաղտնիքը այդ գեղեցիկ անուներս, որ ինչէ զատ ամէն ականջի խորթ կը հնչէ :

Երբեմն բարեկամներուս այս տեսակ հարցումներէն կասկածներու մէջ կիշնամ, ինքզինքիս հարցնելով թէ “արդեոք այս մարդիկը կը նախանձի՞ն իմ այս առաւելութեան համար” : Բայց երբեք չեմ ուզեր ունենալ այս տեսակ կասկածներ բարեկամացս վրայ, ուր գիշեր ցորեկ իրենց *shes* կընեն իմ էչէկութիւնս :

Թէ որ միլիոնատէր մը եղած ըլլայի, ոչ ոք պիտի հետաքրքրուէր միլիոններովս, որչափ կը հետաքրքրուին այսօր իմ “էչ”, տիպոսովս : Կը գնահատեմ իրենց նախանձը՝ որովհետեւ... բարի է...

Արդ, բարեկամներս, պիտի խոստովանիմ Զեզ, թէ ինչո՞ւ եւ ի՞նչպէս կը ստորագրեմ էչէկ-Սիմօն : Ի՞նչ բան շահած եմ եւ ի՞նչ բան կորսնցուցած...

Ասկէ չեմ յիշեր քանի տարի առաջ. օրին մէկը զգացի որ գլխուս մէջ ծանր առարկաներ կը զետեղուին (գլուխս երկաթագործի խանութ չհասկնաք), սրտիս բարախումը արագացած եւ աչքերս խորը մտած էին... սիրահար եղած էի :

Դերասանութեամբ կը պարապէի. այնպիսի արհեստ մը որ տարին 12 ամիս մարդ անօթի մնալու դատապարտուած է թուրքիոյ մէջ. շատ ժամանակ կամուրջին տասնոցը չվճարելու համար — որովհետեւ այդ երանելի մետաղը կը պակսէր իմ քովս — դրա-

մահաւաքիչին հետ կոկորդ կոկորդի կու գայինք, յաղթանակը իմ քովս մնալու պայմանով :

Ահա այդպիսի ճգնաժամի մը մէջ սիրահարուած էի աղուտ աշխույ աղուտի մը, որ զիս երկրորդ ասպարէզի մը մէջ նետուելու բաղդին արժանացուց :

Սէրս կերգէի բանաստեղծութեամբ !!! Ոտանաւորներս լոյս կը տեսնէր Պոլսոյ Կալիօշ երգիծութեթին մէջ. պարզապէս դերասան Սիմօն կը ստորագրէի : Յօդուածներս չէր վճարուեր. ամաթէօր գրող մըն էի :

Առաւօտ մը՝ երբ գիշերը անկողնոյս մէջ գրի առած ոտանաւոր յօդուածս Պ. Երուանդ Թօլայեանի (Կալիօշ) կը ներկայացնէի, հանած-վարած խմբագրապետս նոյնինքն (Կալիօշ) պահքէրի մը ժէսթով ինձ առաջարկեց միշտ գրել, յօդուածներուս ամէն մէկին տասը դանկեան վճարելով՝ սա պայմանաւ որ Դերասան Սիմօնի տեղ, էչէկ Սիմօն ստորագրեմ :

Նախ այդ ածականը շատ հեշտ չհնչեց ականջներուս, բայց իմ խորամանկ վարդիտս նեղութիւն չքաշեց զիս համոզելու համար. թուեց մի առ մի ածականիս առաւելութիւններն ու բարիքները : Համազուցայ եւ տասը դանկեանը գրգանելով՝ ստորագրեցի...

Էչէկ Սիմօն եղած էի՝ փոխան տասը դանկեանի եւ էչէկութիւնս կը պարտիմ Կալիօշի, որ իմ կնքահայրս է !!!

Կորսնցուցի՞ թէ շահեցայ : Ի՞նչ մեղքս պահեմ. ես այսօրուան կեանքս պարտական եմ ծածկանուներս. շահեցայ. մարդիկը շահագործելու անդ՝ սկսած էի էչերը շահագործել. առաջները, երբ իբր մարդ կամուրջին տասնոցը չէի կարող վճարել, ետքէն իբր էչ

երեսուն փարա կը վճարէի էշաբար... առաջները, իբր մարդ բանթալօնս առանց ծակի չէր ըլլար, ետքէն իբր էշ՝ Կարսէն պարը շամբանեայ կը խմէի:

Նախապէս ծածկանուէո հրապարակի վրայ բաւական խնդիր հանեց. ամբողջ Սիմօնները կը բողոքէին իրենց անունին անարգութիւնն պատճառ ըլլալու համար, բայց վերջէն անոնք ալ համակերպեցան իմ էշու յամառութենէս յուսահատելով եւ մնացի ժողովրդական երգիծարան էշէկ Սիմօն:

Թէ ի՞նչ կորսնցուցի, իմացէք եւ ասկէ վերջ տես մի ընէք:

Անցեալները օրիորդ մըն էր որ ինձ կըսէր. «Պարոն, կը յուսամ որ ձեր ածականով գո՛հ էք, բայց երբեք չեմ յուսար որ գտնուի կին մը, որ Տիկին էշէկ Սիմօն ըլլալու զիջանի»:

Չարածէին ճիշդ սրտիս քելին դպած էր:

ՎԵՐՋԱԲԱՆԻ ՏԵՂ ԵՐԿՈՒ ԻՕՍԲ

Պուլկարահայուն 1919 տարւոյ Երգիծական Տարեցոյցը կը վերջանայ երկու խօսքով:

Անշուշտ պիտի գտնուին այնպիսի անձնաւորութիւններ, որոնք իրենց պարապ ժամերը ոպանելու համար՝ քննադատութեանց պիտի սկսին: Բայց նախ քան այս, պէտք է նկատի ունենան թէ Տարեցոյցը մէջանդ ելած է չատ մը դժուար պայմաններու մէջ: Նամանաւանդ դեռ չունինք այն աղատութիւնը որ կը փնտռէինք: Պօլ պօլ ջարդելը ամէն մարդ գիտէ:

Գալով քննադատութեանց, մենք, Հայերս ժա-

ռանդական քննադատողներ ենք եւ այս խոյնէն երբեք լիզ չանցնելնիս քաջ գիտնալով՝ այս երկու խօսք վերջաբանը կը հրամցնենք:

Տարեցոյցիս հեղինակը երբեք ինքզինքը չէ կշռած ո՛չ Բօլ սը Բօֆի եւ ո՛չ ալ Էսլօն Րօսթանի հետ: Մենք յարգելի հասարակութեան հրամցողինք ա՛յն, որ չորս տարուան չարչարանքներու մէջ մեր քով մնացած էր, սեւ տպաւորութիւններու տակ եւ երգիծաբանեցինք, որչափ որ կարելի էր: Բայց կը խոստանանք Ս. Զատկուան առթիւ հրամցնել զուտ երգիծական գրքոյկ մը որ Տարեցոյցին վրայ լէմօն քամէ: Նաեւ անկեղծօրէն շնորհակալութիւն կը յայտնենք «Պալլաճեան Մաւնոյ»-ի Վարչութեան, որ վեհանձնաբար իրենց գիրքը մեր տրամադրութեան տակ դնելով, Տարեցոյցին լոյս տեսնելու կողմնակի կերպով օգնած եղան:

Ահա այս անել կացութեան տակ, ութը դայեակով եւ տասնըվեց բօխչով ծնաւ Պուլկարահայուն Երգիծական Տարեցոյցը, որով քննադատելը չարժեք: Մենք քաջ տնդեակ ենք մեր պակասներուն եւ կը յուսանք որ ներողամիտ պիտի գտնուիք, սպասելով աւելի սիրուն գրկոյկի մը, «ՊՈՒԼԿԱՐԱՀԱՅՈՒՆ ԶԱՏԻԿԸ», ինչ որ այժմէն կը պատրաստուի, ա՛լ աւելի ներկայանալի ընելու համար հասարակութեան:

«ՊՈՒԼԿԱՐԱՀԱՅՈՒՆ ԶԱՏԻԿԸ», պիտի բաղկանայ 80 էջերէ, սիրուն ծաղրանկարներով եւ մաքուր տպագրութեամբ:

«ՊՈՒԼԿԱՐԱՀԱՅՈՒՆ ԶԱՏԻԿԸ»-ին մէջ սիրայօժար տեղ պիտի տանք այն սրամիտ գրողներուն, որոնք իրենց ֆանթազիաները, ոտանաւորները, սրամտութիւնները

Եթէ մինչեւ Փետր. 20 սա հասցէին ուղարկելու ըլլան.

ՍԻՐՕՆ ԷՔՄԷՔՃԵԱՆ

Սլաւաքարնիցա ՄիլիթԱ. Պուլվար Մարիա Լուիզա

Թիւ 24, Սօֆիա

• •

Օ'ն ուրեմն, ցտեսութիւն, Զատիկին, որ չպիտի խնայենք հաւկիթներուն, պիտի նուիրենք որու որ պէտք է. մէկուն հոտած, միւսին կարկիւր, գոյնզգոյն ներկերով: Սպասեցէք եւ յուսացէք մինչեւ ապրիլ 7, Հին Տոմար, թէ որ ողջ մնանք եւ փօօզութենէ անձնասպան չըլլանք, մեր անկեղծ խոստումը պիտի յարգենք դատարաններու մէջ չքաշքուելու համար:

4 6 8 2

Մեծ շախարախճառատուն «ՄԻԼԻՔԱ»

Մարիա Լուիզա, Թիւ 24, Սօֆիա

Կ. Պարոնեան եւ Թ. Եազըճըեան

Ամէն տեսակ կարկանդակներ, եւրոպական պօնպօններ, ֆօնտաններ, քարամէլներ, չոքոլաններ, Պուսական ամենաբնաւոր տեսակէն բահաթի լօքումներ:

Թանձնարարութիւնները խղճի մասօք կը կատարուին:

Վստահելի ոսկերիչ եւ ժամագործ

Թորոս Գ. Թորոսեան եւ Ընկ.

Ուլիցա Թըրկօվսքի, Թիւ 33

Ժամացոյցի սիրահարներ, դիմեցէք Թ. Գ. Թորոսեան եւ Ընկ. վաճառատունը, ուր պիտի գտնէք ճօխ միջերք մը մատնիներու, օղերու, պրօշներու, ակոսֆներու, եւայլն:

Ժամացոյցներու վրայ կը դրուի «Բատիում» մետաղէն, տեսանելի ըլլալու համար գիշեր ատեն:

Մեծ քանակութեամբ «Բատիում» գնողներէն կը խնդրուի դիմել ուլիցա Մարիա Լուիզա, Թիւ 149, Թորոս Գ. Թորոսեանի:

Մեծ լուսանկարչատուն «ԱՐՄԷՆԻԱ»

Սարգիս Մեքրուպեան

Ուլիցա Բիրօթսքա, Թիւ 89, Իտալ. հիւանդանոցի դէմ:

Թանձնարարութիւնք ակրանտիսրմանի վրայ:

Լուսանկարի սիրահարներ, վազեցէք Ալեքմէնիաո լուսանկարչատունը:

Հրատարակիչ՝ ՅՍ.ԿՈՐ ՓԱՓԱՉԵԱՆ

ԳԻՆ Ե ԵՐ.

Печатница "Радикаль",—София

6

0022126

018

5046

« Ազգային գրադարան »

NL0022126

